

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

АР-м И КЪЭРАЛЫГЪО СОВЕТ — ХАСЭМ

Зэгурылонныгъэм хэбзэихъухъаныр къегъэпсынклэ

Адыгэ Республикэм ихэбзэихъухъэ (лэыкълэ) орган и Регламент зэригъэнафэрэм тетэу мазэ къэс зэ зэхэсыгъо зэхашэ. Джащ фэдэ зичэзыу япллэнэрэ зэхэсыгъор тыгъуасэ, мэкъуогъум и 29-м, Мыекъуапэ шыкыуагъ. Ащ илофшлэн хэлэжъагъэх Адыгэ Республикэм и

Премьер-министрэ ипшгъэрылхэр зыгъэцкларэ Алексей Петрусенкэр, федеральнэ инспектор шхъалэу Адыгеим шылэ Лылуужу Адам, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет хэтхэм ащыщхэр, гъэцкларэ хабзэм, суд ыкълэ правэухъумэкълэ органхэм, об-

щественнэ организациехэм ялэыкълэхэр, нэмыкълэху зэхэсыгъом рагъэблэгъагъэхэр.

Зэхэсыгъор къызэлэухыгъ, зэришагъ Къэралыгъо Советым — Хасэм и Тхъаматэу Федор Федорко.

Зыкълэныгъэ ахэлэу зытегушылэщтхэм лэуфыгъо тлоклэрэ ирэ депутатхэм хагъэуцогъагъ. Ахэм ахэтыгъэх апэрэ ыкълэ ятлонэрэ еджэгъухэм ателытэгъэ законопроектхэр, республикэ бюджетыр апэрэ кварта-

лым зэрагъэцкларэжыгъэм ехыллэгъэ лэуфыгъор, цыфым ифитыныгъэхэмклэ Адыгэ Республикэм и Уполномоченнэ идоклад ехыллагъэр, нэмыкълэхэр.

«Правительствэ сыхъатым» тегъэпсыкыгъэу лэуфыгъуитлоу агъэнэфагъэхэм яхыллэгъэ къэбархэу министрэхэм я Кабинет къышцагъэхъазыргъэхэм ядэлугъэнымклэ зэхэсыгъом илофшлэн рагъажы, нэужым законопроектхэм ыкълэ нэмыкълэху агъэнэфагъэхэм ахэллагъэх. Законопроектхэр, зэкълэ плэми хъунэу, ыпкълэ аштэгъэгъэ законхэм гъэтэрэзыжыынхэр афэшлыгъэнхэм яхыллэгъагъэх. Ахэм комитет пстэуми зэрацатегушылагъэ-

хэм, дэгъоу зэрашызэхафыгъэхэм ишлуагъэкълэ охътабэ ябгъэхъынэу шытыгъэхэп. Ары ахэм янахыбэр еджэгъуитлоу кълэ депутатхэм аштэнхэ зыкларэжыгъэр. Ащ емылгытыгъэу, аналэ зытырадзэгъэ, доклад къэзышыгъэхэм упкълэ бэклае зэраратыгъэ лэуфыгъохэри зытегушылагъэхэм къахэкълэгъэх. Зэхэсыгъом ехыллэгъэ тхыгъэу ыужкълэ къэдгъэхъазырыштым ахэм нахь игъэкълэтыгъэу ягугъу къыштыгъыштыт.

Икълэухым федеральнэ законопроект куп хэллагъэх ыкълэ ахэм адырагъэштагъ.

**СЭХЪУТЭ
Нурбий.**

Сурэтхэр Ишъынэ Аслъан тырихыгъэх.

Псэуальэхэм якъэухъумэн тегушылагъэх

Терроризмэм пэшлуклогъэнымклэ Адыгэ Республикэм шызэхашэгъэ комиссиэм зичэзыу зэхэсыгъоу мы мафэхэм илагъэм илофшлэн зэришагъ ФСБ-м АР-мклэ и Гъэлорышлэлэ ипашэу, зигугъу къэтшыгъэ комиссиэм итхъаматэ игуадзэу Олег Селезневим. лэуфыгъо шхъалэу зытегушылагъэхэм ащышых гъэстыныпхъэ-энергетическэ комплексым ипсэуальэхэу Адыгеим итхэм террористическэ актхэр къащымыхъунхэм пае ахэр къызэраухъумэхэрэр зэхэфыгъэныр, ныбжьыкълэхэр терроризмэм ыкълэ экстремизмэм хэшагъэхэ мыхъунхэм, бзэдджшлагъэхэр зэрамыхъанхэм афэшлэ профилактическикэ лэуфтыхъабзэу зэхэщэгъэн фаехэр.

Гъэстыныпхъэ-энергетическэ комплексым ипсэолыи 161-рэ Адыгеим ит, ахэм ащышэу 10-р гъэлэгъышгъэ шылкълэм тетэу къэралыгъом къегъэгъунэх. УФ-м и МЧС АР-мклэ и Гъэлорышлэлэ ипашэу Гъунэжыкыбо Мурат

къызэрэхигъэшыгъэмклэ, ахэм язытет зыфэдэр, къызэраухъумэхэрэр зэгъэшлэгъэнхэм пае уплэкълунхэр зэхашэгъагъэх, шыклагъэу къыхагъэшыгъэхэм янахыбэр дагъэзыжыын алъэкълэгъ.

ОАО-у «Адыггазым» игенеральнэ директорэу Сергей Колесниченкоу къызэрэуагъэхэр зэрэшигъэгъозагъэхэмклэ, мыщ фэдэ псэуальэхэу республикэм итхэр, зэкълэ плэми хъунэу, къэшлыхъагъэх, ахэм видеокамерэхэр ахэтых. Къагъэгъунэрэ чыплэхэм адэхьэрэ автотранспортыр аулэкълэу, ахэм лэуф ащызышлэрэ цыфхэм сакыныгъэ къызыхагъэфэн зэрэфаер, ошлэ-дэмышлэ лэуф къызыхъукълэ зэрэзеклонхэ фаер къафауатэ.

Терроризмэм пэшлуклогъэным эпхыгъэ лэуфтыхъабзэхэм язэхэщэн мэхъа-

нэшхо езытыхэрэм ащыщ Адыгэ электрическэ сетхэр. Энергетикэм ипсэуальэхэм якъэухъумэн сомэ миллион 16 фэдиз пэлуагъэхъанэу ащ ипашэхэм унашъо ашлыгъ. 2008—2010-рэ илээсхэм къаклоуцлэ Мыекъопэ ГЭС-м икълэухъумэн сомэ миллион 15 пэлуагъэхъагъ, 2012-рэ илээсым нэс джыри сомэ миллион 17 халъхъанэу агъэнэфагъ.

Гъэстыныпхъэ-энергетическэ комплексым ипсэуальэхэу республикэм итхэр къызэраухъумэхэрэм эпхыгъэу 2011-рэ илээсым иапэрэ мэзишым уплэкълун 67-рэ АР-м и МВД икълэулыкъушлэхэм зэхашагъ. Джащ фэдэу чыдагъэр зырыкларэ проводхэр хэбзэнчъэу бзэдджашлэхэм амыгъэфедэнхэм пае оперативнэ-профилактическикэ лэуфтыхъабзэ 18 рагъэкълэжыгъ.

— Зэфэхъысыжыхэм къызэрагъэлэгъуагъэмклэ, мэшлогъэкълэосэным исигнализацие, видеокамерэхэр ыкълэ полицием икълэулыкъушлэхэм псынклэу укълэзэраджэн плэкълэшт кнопокхэр объектхэм икълэу фэдизэу ашагъэуцухэрэп, — къылуагъ АР-м хэгъэгу клоуцлэ лэуфхэмклэ и Министрествэ ипашэу Александр Речицкэм.

Зэхэсыгъом хэлэжыагъэхэр анахъэу зыгъэгумэкълэхэу къагъэнэфагъэр республикэм шыпхырыкълэрэ чыдэгъэ проводэу ОАО-у «Черномортранс-нефть» зыфиорэм иер ары. Олег Селезневим къызэрилуагъэмклэ, АР-м иправэухъумэкълэ органхэм къыхагъэщырэ хэукълэныгъэхэм, шыклагъэхэм компаниэм ипашэхэм аналэ тырадзэрэп. Ащ къыхэкълэыкълэ Краснодар краим и Прокуратурэ къэбарыр лъагъэлэсынэу унашъо ашлыгъ.

(Тикорр.).

Пшъэшъэжъыехэм япсауныгъэ пae

Адыгеим ибзылъфыгъэхэм я Союз кIэщакIо зыфэхъугъэ программэр Мыекъопэ гурыт еджапIэу N 7-м илъэс еджэгъоу икIыгъэм щыгъэцкIагъэ хъугъэ. «Здоровая девочка — здоровая мать — здоровое поколение» ащ зреджагъэхэр. Программэм кыдилгытэхэрэм, пшъэрылъэу зыфагъэуцужыгъагъэхэм, Iофтхьабзэу агъэнэфагъэхэр зэрэкуагъэхэм ащ икIэщакIохэр джырэблагъэ тегушылагъэх. Пресс-конференциеу республикэ гъэзетитIур зычIэт унэм щызэхашэгъагъэр зеришагъ бзылъфыгъэхэм я Союз итхьамэтэгъоу БжэшIо Фатимэ.

— Пшъэшъэжъые зихэхъогъухэм япсауныгъэ изытет, язекIуакIэхэм, псэукIэу кыяхырэм непэ лъэшэу уагъэгумэкIынэу зэрэщытэм кыихэкIэу, унагъом IэпыIэгъу тызэрфэхъуштым, пшъэжъыехэр гъогу тэрэз тещэгъэнхэм фэшI шIэгъэн фаехэм мымакIэу татэгущыIэ, — кыIуагъ ащ. — Ары мы программэр зэхэдгъэуцоным ушъхьагъоу фэхъугъэри.

Нэужым программэм ипроект ипашэу Татьяна Давидовичрэ икоординаторэу Джэстэ Нинэрэ нахь игъэкIотыгъэу кытегушылагъэх. КъызэраIуа-

гъэмкIэ, программэм игъэцкIэн наркодиспансерым, кожендиспансерым, СПИД-м пэуцужыгъэнымкIэ Гупчэм яспециалистхэр, бзылъфыгъэхэм яIэзэрэ врачхэр, психологхэр, нэмыкI специалистхэр кыяхагъэлэжъагъэх. Мэзищым кыкIоцI ахэм я 7-рэ гурыт еджапIэм Iоф щашIагъ. Илъэси 10 — 14 зыныбжэ пшъэшъэжъыехэм залуагъэцкIагъ, зэдэгущыIэгъухэр адашIыгъэх, яупчIэхэм джэуапхэр аратыжыгъэх, зыщыкIагъэхэм IэпыIэгъу афэхъугъэх. ПсэумкIи пшъэшъэжъые нэбгыри 100-м ехъу кыяхагъэлэжъагъ. ЗэкIэри ягуапэу зэлукIэгъухэм кызырэкIолагъэхэр, зыгъэгумэкIыхэрэм кызырэкIэупчIэщтыгъэхэр къэгущылагъэхэм кыяхагъэщыгъ.

ПэшIорыгъэшэу программэм кыдилгытэхэрэм специалистхэр ахагъэплъагъэх, нэ-

ужым ны-тыхэр ащагъэгъозагъэх. Ахъшэу ащ игъэцкIэн пэIуагъэхьагъэр Лъэпкъ шIушIэ фондым къафитIушщыгъ. Я 7-рэ гурыт еджапIэр ушэтыпIэу кыяхахыгъагъ, кыхьашт илъэсыкIэ еджэгъум мы IофшIэныр нэмыкI еджапIэхэм ащылъагъэ-кIотэн гухэлъ яI.

ХЪУТ Нэфсэт.
Сурэтыр Iэшъынэ Аслъан тырихыгъ.

ШIушIэ IэпыIэгъу

Судебнэ приставхэм я Федеральнэ къулыкIу и ГъэорышIапIэ икIутамэу Адыгэ Республикэм щыIэм иIофышIэхэр псыкIуунэу щылагъэм зэрар кызыфыхыгъэ цыфхэм яунэе мылкъукIэ IэпыIэгъу афэхъугъэх.

Мыекъопэ районым судебнэ приставхэм яотделэу щыIэм щылэжъэрэ нэбгыритIумэ яунэхэмрэ нэмыкI псэуалъэу яIэхэмрэ псыр кызырэкIэхъэгъагъэр зашIэм, ахэм яшIуагъэ арагъэкIыгъ. Сомэ мин 26-у къаугъоигъэр унэгъуитIум зэфэдэу афагощыгъ.

Мыщ дэжым кышчыIагъэмэ хъушт Адыгэ Республикэм и ЛIышхъэ ыкIи министрэхэм я Кабинет ялицевой счетхэм цыфхэм къахэкIыгъэу сомэ миллиони 3-рэ мин 45-рэ къазэрарыхъагъэр. Ахъшэр псыр кызыкIэогъэгъэ унагъохэм, къуаджэхэм, клубхэм, еджапIэхэм апашхъэ кыуцогъэ кыныгъохэр зэшIохыгъэнхэм пэIуагъэхьашт.

ШЪАУКЪО
Аслъангуащ.

ТыфэгъушIо!

Цуекъо Нэфсэт Мурат ыпхъум гуфэбэныгъэ хэлъэу тыфэгъушIо филологии шIэныгъэхэмкIэ доктор зэрэхъугъэр къэзыушыхъагырэ тхылъыр ВАК-у Москва щыIэм кызырэфигъэхъыжыгъэмкIэ.

Псауныгъэ пытэ иIэу, ибын-унагъо датхъэу, ипхъорэлъф цыкIухэм яхъяр щэхъу ымылбэгъоу щыIэнэу, наукэм гъэхъэгъагъэхэр джыри щышIынхъу тыфэлъаIо!

Деджагъэхэр.

НЫБЖЫКIЭХЭМРЭ ШУНЫГЪЭМРЭ

ЩыIэныгъэм зыфагъэхъазыры

ФСИН-м и ГъэорышIапIэу Адыгеим щыIэм ныбжыкIэхэр шIэжэ яIэу плугъэнхэм, япсауныгъэ гъэпытэгъэным афэшI пчыхъэзэхыхъэхэр, спорт зэнэкъокъухэр щызэхашэх. Спорт щэрыоныр, футболыр, нэмыкIэхэри нахь ашIогъэшIэгъоных.

Алексей Саламатиныр спорт щэрыоным пышагъэу ныбжыкIэмэ щысэ афэхъуштыгъ. Адыгэ Республикэм и МВД изэнэкъокъухэм хагъэунэфыкIырэ чIыпIэхэр къащыдихыштыгъ. Дзэ къулыкIур 2000-рэ илъэсым Чэчэным щыхъызэ, Грознэм щыфэхыгъ. Лыгъэу зэрихъагъэм пае Лыхъужыныгъэм иорденэу кыфагъэшъошагъэр иIахыылхэм, ныбджэгъоу иIагъэмэ агъэлъапIэ.

Илъэси 10 хъугъэу Алексей Саламатиным фэгъэхъыгъэ спорт зэнэкъокъухэу зэхашэхэрэм къулыкIур дэзыхыштыгъэхэр, ныбджэгъоу иIагъэхэр кIэщакIо фэхъух. Апэрэ чIыпIэхэм афэбанэхэрэм япчъагъэ зэрэхъагъэу ишIуагъэкIэ теклоныгъэр кыддзыхыштыр къэшIэгъошIоу щытыгъэп. АдыгеимкIэ УФСИН-м ипашэу, полковникэу Юрий Заевыр зыхэт командэм кубокыр фамыгъэшъошагъэми, ныбжыкIэхэр зэрэзыхыгъэхэр, яухъазырыныгъэ ауплэкIуным фэшI амалэу яIэм зэрэхъагъэри Iофыгъо дэгъумэ ащыщ. Отделэу «Кондорэм» зэнэ-

къокъум теклоныгъэр кышчыдихыгъ. Нэбгырэ зырызхэм язэлукIэгъухэм майорэу Александр Дюминым чемпион щытхъуцIэр къашихыгъ, подполковникэу Михаил Барановыр ятIонэрэ хъугъэ, старшэ лейтенантэу Джамирзэ Руслан яшэнэрэ чIыпIэр кыфагъэшъошагъ. ХагъэунэфыкIырэ чIыпIэхэр кыддзыхыгъэхэм яшэнэрэ спорт разрядым ишашэхэр рагъэкъугъэх.

Футбол цыкIумкIэ зэнэкъокъур непэ Мыекъуапэ щыкIошт. Инэм, республикэм икIэлэ шхъалэ якомандэхэр, фэшъхьафхэри зедешIэщтых. Урысыем и ФСИН илауреатэу, тарихь шIэныгъэхэмкIэ кандидатэу, капитанэу Виктор Марковым кызырэтиIуагъэу, офицер сэнэхъатым ехыллэгъэ зэхыхъэхэр мы мафэхэм яIэщтых. Бэдзэогъум и I-м культурэмрэ искусствэмрэ апылхэр Адыгэ Республикэм и Камернэ музыкальнэ театрэу Хъанэхъу Адам ыцIэ зыхъырэм щызэлукIэщтых.

САХЫДЭКЪО
Нурбий.

Къольхъэштэным ебэныгъэныр

Адыгэ Республикэм иправухумэкIо органхэм япашэхэм язэлукIэу бэмышIэу щылагъэм къуалъхъэ аIызыхыхэрэр кыхэгъэщыгъэнхэмкIэ Iофтхьабзэу республикэм щызэррахъэхэрэм игъэкIотыгъэу ащатэгущылагъэх.

Ащ кызыррэщашIуагъэмкIэ, 2010-рэ илъэсым кыкIоцI къольхъэштэным епхыгъэу правухумэкIо органхэм уголовнэ Iоф 25-рэ кызыIуахыгъ, судым уголовнэ Iоф 20 рахыыллагъ. Ахэм ащышэу 16-мэ судыр ахэплъагъ ыкIи ахэр зэрэмысэхэр кыгъэнэфагъ. НэбгыритIумэ хьапс атыралъхъагъ, 14-р условнэу пщынэнэу судым унашъо ышIыгъ.

Мы илъэсым иапэрэ мээитф правухумэкIо органхэм уголовнэ Iоф 22-рэ къольхъэштэным фэгъэхъыгъэу кызыIуахыгъ. ИкIыгъэ илъэсым а пчъагъэр 8 нылIэ зэрэхъуштыгъэр. Судыр зыхэплъэгъэ Iофхэм ащышэу 2-мкIэ къуалъхъэ аIызыхыгъэхэм ялажъэ къэнэфагъ, ахэм хьапс атыралъхъагъ, условнэ пщыныжэ зы нэбгырэм тыралъхъагъ, кызыфызэлуахыгъэхэм ащышэу зы нэбгырэм лажъэ имылэу алыгъи Iофыр зэфашIыжыгъ.

Къольхъэштэным ебэныгъэнымкIэ Iофэу ашIагъэм кыеушыхъаты мы лъэныкъомкIэ системэ хэлъэу, теубытагъэ яIэу оперативнэ къулыкIушIэхэм Iоф зэрамышIэрэр. Ар зэлукIэм кышчыхагъэщыгъ.

ПравухумэкIо органхэм анахъэу кыыхагъэщыхэрэр нахь «цIыф цыкIухэм» япхыгъэ коррупционер ары. КъольхъэштэнымкIэ зэбэныхэрэр анахь IэнэтIэ цыкIухэр зIэхэр арых. ГушыIэм пае, врачхэр, кIэлэегъаджэхэр.

Къольхъэштэным епхыгъэ

Iофыр зэхафы зыхъукIэ, правухумэкIо органхэм тэрзэу тхылхэр зэхамыгъэуцохэу, законодательствэр аукоу бэрэ кыхэкIы. Ащ ыпкъ кыкIэу цыфым илажъэ тэрзэу бгъэунэфын плъэкIырэп. ПэшIорыгъэшъэ улпэкIунхэр кIохэ зыхъуки, законодательствэр аукоу мэхъу.

Мы IофыгъомкIэ анахь кыин хъурэр къольхъэштэным къэралыгъом, обществэм кыфыхырэ зэрарыр бзэджэшIагъэ зезыхъагъэм къегъэпщыныжыгъэныр ары. А лъэныкъори системэ хэлъэу зэрэзэхамыщэрэр щыкIагъэу зыфалгъэгъужъэу зэлукIэм кышчаIуагъ.

2010-рэ илъэсым коррупцием ылъэныкъокIэ бзэджэшIагъэу зэрахъагъэм зэрарэу кыхыгъэр сомэ миллиони 4-рэ мин 982-рэ мэхъу. Ащ щышэу судыр къэмысызэ кызырэгъэгъэзжыгъэр миллионрэ мин 310-рэ, пэшIорыгъэшъэу Iофыр зэхафыныр заухым — миллионрэ мин 218-рэ. Урысые Федерацием, Адыгэ Республикэм ыкIи муниципальнэ образованиехэм яфедэхэр кыдалгытэгъэ, правухумэкIо органхэм сомэ мин 441-рэ зыосэ иски 7-у къагъэуцугъэр гъэцкIагъэ хъугъэ.

Мы илъэсым имээитф коррупцием епхыгъэ уголовнэ Iофэу зэрахъагъэхэм сомэ миллионрэ мин 429-рэ зэрар къахыгъ. Ащ щышэу мин 503-р судыр щымыIэзэ кызырэгъэгъэзжыгъэ.

Мы лъэныкъомкIэ правухумэкIо органхэм яIофшIэн нахь агъэлъэшыныкIэ амалэу щыIэхэм зэлукIэм ащытегушылагъэх, шIэгъэн фэе Iофыгъохэр кыыхагъэщыгъэх ыкIи ахэмкIэ унашъохэр ашIыгъэх.

(Тикорр.).

МВД-м къеты

Мэкъуогъум и 18-м кышчыублагъэу и 24-м нэс Адыгеим псэумкIи бзэджэшIэгъи 156-рэ щызэррахъагъэу МВД-м ыгъэунэфыгъ. Ахэм ащышэу зымкIэ цыфым шъобж хылыгъэхэр тырашагъэх, гъогогъу 37-м тыгъагъэх, 5-мкIэ хъункIагъэх, хэбзэнчъэу предпринимательствэ Iофым ыуж итыхэу щэгъогогъо агъэунэфыгъ, ахъщэ нэпцIхэр рагъэкIокIэхэу гъогогъуи 4, наркотикхэм япхыгъэу бзэджэшIэгъи 4...

А охътэ дэдэм кыкIоцI зэкIэмкIи хъугъэ-шIэгъи 7 Адыгеим игъогухэм атэхухъагъ, ахэм зы нэбгырэ ахэкIодагъ, 10-м шъобж зэфэшъафхэр атешагъэхэ хъугъэ, ешъуагъэу рулым кIэрысхэу нэбгырэ 72-рэ къаубытыгъ.

Такыкь 40-кIэ зэхафыгъ

Мэкъуогъум и 21-м, чэщым, ТэхъутемыкIое районым и ОВД иотделениеу поселкэу Яблоновскэм дэтым шъэжыкIэ кызыхыпджэгъэх хъулыгъэр къэкIолагъ. КъызэриIоштыгъэмкIэ, шъобж хылыгъэр зыщыщ ымышIэрэм кытыришагъ. Нэужым кызырэгъэгъэзжыгъэмкIэ, ышыпхъу зыдэпсэурэ хъулыгъыгъэр ары кыхыпджэгъэр. Ащ илъэс 40 ыныбжэ, нахыпэкIи судым иIоф зыхыфыгъагъэу цыт. ОВД-м иIофышIэхэм ар къаубытыгъ, уголовнэ Iоф кызыIуахыгъэу зэхэфынхэр макIох.

ГИБДД-м инспекторхэм къаубытыгъэх

Мы район дэдэм ипсыхъохэм ащыщ пцэжые щешэнэу кIогъэ хъулыгъыгъэр ахъункIагъ. НэбгыритIум кIуачIэкIэ пцэжые зрешэшт Iэмэпсымэхэмрэ ахъшэу ыIыгъымрэ зэрэтырахыгъэхэмкIэ район ОВД-м макъэ ригъэлугъ ыкIи автомобилэу бзэджашIэхэр зэрэлукIыжыгъэхэр

зыфэдэр ариIуагъ. Сыхъат зытIу нахыбэ темышIэзэ, ГИБДД-м инспекторхэм бзэджэшIагъэр зезыхъагъэу зэгущафэхэрэр къаубытыгъэх. Ахэр къуаджэу Щынджые щышых, илъэс 23-рэ ыкIи 30 аныбжэ. Пцэжыышэм кытырахыгъэхэр къаIахыжыгъэх, Iум язырэм нахыпэкIи иIоф судым ыIуагъэу зэрэщытэм кыхэкIыкIэ аубытыгъ, зэхэфынхэр макIох.

Эксперт-криминалистым ишIуагъэкIэ...

Мыекъуапэ щыщ хъулыгъыгъэу къэлэ ОВД-м зыфэзыгъэзэгъэм иавтомобилэу ВАЗ-21093-м ишэрэхъхэр зэратыгъугъэхэмкIэ макъэ къаригъэлугъ. Транспортыр кызыдинэгъэгъэ шагум оперативнэ купыр кIуагъэ. ЧыпIэр ауплэкIуэз, эксперт-криминалистым автомобилым икузов Iэужэу кытенагъэхэр кыгъотыгъэх. Ащ ишIуагъэкIэ, тыгъуакIор кыгъагъэщыгъ. Мыекъуапэ щыпсэурэ кIалэу илъэс 20 зыныбжыри, щэрэххэр зетыгъум игъусагъэхэри къаубытыгъэх.

Краснодар краимрэ Адыгэ Республикэмрэ ягъунапкъэхэр зыгъэнэфэрэ псыхьошхоу Пшызэ ильэсыбэ хьугъэу «ипшъэрыльхэр» егъэцакIэх. Къушхьэхэм къашежъэрэ псэу ащ къыщызэ-лукIэрэр хым рещалIэ, цыфхэм афэлажэ. НахьыбэмкIэ шьыры-тыныгъэ хэлъэу гъэпсыгъэ нахь мышIэми, къыдэкIэу ыкIи чылэ-хэм къакIауу къыхэкIыгъ, джащ фэдэу чIыопсым зэхьокIыныгъэ-хэу къызыдыхьхэрэм атегъэ-псыкIыгъэу иIофшIакIи хигъа-хьозэ, нэпкъхэм зэщыкIоныгъа-бэ афешы. Ащ къызыдыхьын ылъэкIышт мыхьы-мышIагъэхэм ящынагъо шылэ зыхьурэр мы лъэхъаным фэдэу къушхьэхэм къяхьэрэ псым зыщыхьхьорэ уахьтэр ары. ГухэкI нахь мышIэ-

ми, нэпкъхэр гъэпытэгъэнхэр зи-пшъэрыльхэм яIофшIэн аужы-рэ ильэсипшIым шыкIэгъабэ зэ-рэфэхьугъэм къыхэкIэу, ащ кIэ-рыс чылагъохэм ащыпсэухэрэр Пшызэ къызыдыхьын ылъэкIышт тхьамыкIагъохэм нахьыбэрэ ягу-пшысэнхэ фаеу мэхьу.

Ильэс 20 — 30 фэдизкIэ узэ-кIэIэбэжмэ, Пшызэ къаргъо-щтыгъ, хахьэщтыгъэх, рыгыкIэ-щтыгъэх, ешшоштыгъэх, цыф-хэм яIэпыIэгъушIоу шытыгъ. Гъэмэфэ лъэхъаным ичIыплэ да-хэхэм цыфыбэмэ зашагъэпсэ-фыщтыгъ. Инэпкъхэри икIэхьэри къэбзагъэх, гуIэтыпIагъэх. Псыр къызыщыдэкIын ылъэкIышт чIыплэхэр агъэпытэщтыгъэх, дамбэхэм къэрэгъулэхэр ялагъэх, япшъэрыльхэр дэгъоу агъэцакIэ-

щтыгъэх. Уцыжъхэр къауамы-гъакIэхэу, игъом ахэр техникэ-кIэ, щэмэдджхэмкIэ аупкIэщты-гъэх. Краснодар краим и Феде-ровскэ гидроузэл зэкIэ нэпкъхэ-ри, кIэхьэри, дамбэхэри епхы-гъэхэу, ащ фэлэ-фэшIэ пстэури ыгъэцакIэщтыгъэ.

А лъэхъаным пкIыхьапIэм фэдэу угу къагъэкIыжъэу, джы Пшызэ инэпкъхэр IыгъэкIых. УхъханкIэ псыр щынагъо хьугъэ, шIоибэ къызыдехьы, уз къыхэпхыни плъэкIышт. Нэпкъ-хэр, екIоллалэхэр хэкIитэкъу-плэ хьугъэх. Псыхьом къыпэ-блэгъэ псэупIэхэм, анахьэу ста-нищэу Елизаветинскэм, шIоюу ащызэлукIэхэрэр псыхьом къы-хатIупшыхьэх, мэ Iаеу псыхьом щыурэр километрэ пчъагъэ

ушыIэми къыплъыIэсэу мэхьу.

Чъэрэ псыхьо пстэуми зэрэ-шэнэу, Пшызэ ошIэ-дэмышIэу къыдэкIуаеу, нэпкъхэм афэмы-Iыгъыжыным нэсэу зыкыIэтэу къыхэкIы. Мы лъэхъаным джащ ехьщыр пIоми хьушт. Тэхьутэ-мыкIое районом ит псэупIи 10 Пшызэ кIэрыс: Прикубанскэр, Козэт, ПоселкакIэр, Яблонов-скэр, Перекатнэр, БжыхьэкIо-ежъыр, Хомуты, Афыпсыпэ, Хьащтыку, Псэйттыку. Ахэр унэгъо 12341-рэ мэхьу, нэгы-рэ 34567-рэ ащэпсэу. А чIыплэ-хэм апэмычжъэу Пшызэ къы-щыхьалдэх псыхьохэу Афыпс, Убын, КIыбий каналыр. Псы-хьом къыпэблэгъабзэу щыт Ша-псыгъэ псыIыгыплэр. Арышъ, къоджэ псэупIэхэм ащыщхэр псыхэмкIэ къэухьурэигъэхэу щысых пIоми хьушт.

Пшызэ инэпкъхэм ялъэагъэ тыдэкIи щызэфэдэх пIон плъэ-кIышттэп. Адыгеим ылъэны-къокIэ къэгъэгъэгъэ нэпкъхэм нахь зыщылъхьэнчэ чIыплэхэр илэх. ГушыIэм пае, къуаджэу Псэйттыку къыпэчIынатIэу Пшы-зэ иджабгъу лъэныкъокIэ щыс поселкы Белоозернэр. Километ-ритIу фэдизкIэ ар псыхьом пэ-чыжъ, чIыплэу зыдэщысри нахь лъаг. Арэу щытми, мы чIыплэм джэжкIэ Пшызэ инэпкъхэр ща-гъэпытэх, зыщыщыкIэгъэ чIы-плэхэм мыжъуакIэ арагъэ, нахь зыщытешъо чIыплэхэм нэ-пкъыр зыгъэпытэщт чыгхэр ашагъэтысых. Ахэм афэдэ Iоф-шIэн гори тирайон ылъэныкъокIэ щылэ нэпкъхэм ашагъэцакIэрэп. Шыпккъэ, къоджэдэхэми гу-гъомылыныгъэ къызэрэзыха-гъафэрэр зекIокIэ тэрэзэу плъы-тэн плъэкIышттэп.

Зигугъу къэсшIырэ Iофым

ыгъэгумэкIырэ цыфхэр зифэ-шъошэ IэнэтIэзехьэхэм ялъэIух псыр къызыщыдэкIын ылъэ-кIышт чIыплэхэр агъэпытэхэмэ ашIоигъоу. Ау ахэм кIатыжы-рэ джэуапым уигъэрэзэнэу щы-тэп. Псым изытет ренэу лъы-плъэхэу къало шъхьаеу, ар ошIэ-дэмышIэу къызыдэкIыкIэ, пфэ-шIэжын зэрэщымылэр бэшIагъэ цыфхэм заушэтыгъэр. Джащ фэдэу хьугъагъэ 1966-рэ ильэ-сым. Мэзаем и 19-м Пшызэ къыхахьуи, дамбэм кIеуцолIэ-гъагъ. Iэшъхьэтетхэм псыхьом изытет лъыплъэхэу аIозэ, ошIэ-дэмышIэу дамбэр къыIуитхьуи къоджитIу къакIэогъагъ, цыф-хэм зэрарышхо аригъэшыгъагъ.

Анахь зыщыщынагъохэм ащыщ Афыпсыпэ. Темыр лъэны-къомкIэ Пшызэ къуаджэм кIеу-цолIэпагъ. Афыпс Пшызэ зы-щыхьалдэджьырым дэжэ нэпкъ илэжэп, дамбэр унэгъо хатэм пхырыкIэу агъэпсыгъ. Джащ фэдэх поселкы Кубаньстройри, къутырэу Хомуты. ПсэупIитIури Пшызэрэ Шапсыгъэ псыIыгы-плэмрэ акIэрысых. Пстэуми апэу псыр къызыкIон ылъэкIыштхэм ащыщ ПоселкакIэр. Ар дамбэм ыкIыбкIэ Пшызэ кIэрыс.

Сыдэу щытми, зыцIэ къесло-гъэ къуаджэхэм, къутырхэм ащы-псэухэрэм мы лъэхъаным гумэ-кIыгъохэр ялэх. Гъэнэфагъэ ипIа-лъэм амышIлэзэ зэтырагъэуцэ-гъэр нэужым охьтэ кIэкIыкIэ зэ-рамыгъэцэкIэжыщтыр. Ащ пае анахь щынэгъо чIыплэхэм псын-кIэу зыгорэ ялэсыгъэн зэрэфаер гурыIогъуаеп. Арышъ, тхьамы-кIагъохэр къэхьуфэхьэкIэ емыжэ-хэу, непэ пшIэн плъэкIыштхэр зифэшъошэ IофышIэхэм зэшIуа-хьхэм цыфхэр ежэх.

ХЪУИЩТ Шъэбан.

ПШIЭМЭ КЪЫПШЪХЪАПЭЩТ

Нахьыбэ пшIын фае, ау...

Гъэмэфэ мэфэ фабэхэм цыфым псэу ришъурэр нахьыбэ ышIын фаеу специалистхэм къало, етIани къыха-гъэхьожьы ащи уфэсакъын зэрэфа-ер. Цыфым ыпкъышъол псэу хэтым мэхъанэшхо зэриIэр, ащ ипсауныгъэ бэкIэ псым зэрелытыгъэр гъэнэфа-гъэ. Ау фабэ зыхьукIэ, цыфым пкIан-тIэу къехьэрэр нахьыбэ мэхьуш, псэу чIинэрэм хэхьэ, ащ лъэшэу изэрар къэкIон ылъэкIышт. Арышъ, узэшъо-щтым ыкIи ащ ибагъэ уащыгъозэн фае.

Врачхэм зэралорэмкIэ, цыфым ма-фэ къэс псы литри 2 ришъун фае, фабэ хьумэ — литри 3-м нахь мыма-кIэу. Шыпккъэ, мыщ хэхьэх пхъэ-шхьэхэ-мышхьэхэхэм, хэтэрыкIхэм ахэт псыри. Мы Iофыгъом фэгъэхьыгъэу сыда анахь тынаIэ зытедгъэтын фаеу специалистхэм къыхагъэшыхэрэр?

Тызашъорэр

Медицинэ IофышIэхэм зэралыгъэ-рэмкIэ, цыфыр зэшъорэ пстэуми анахь дэгъур псы къызэрыкIор ары. КIуачIэу иIэмкIэ, шIуагъэу хэлъым-кIэ ащ ебгъэпшэн щылэп. Ау непэ щыIэныгъэр зынэсыгъэм нафэ къы-зэрешIырэмкIэ, псы закъом тешъо пае тыбгъэрэзэн плъэкIышттэп. Ащ къыхэкIыкIэ, псы къызэрыкIом нэ-мыкIэу, уешъонкIэ дэгъоу, шIуагъэ къыхьыщтэу медикхэм зыфалохэрэм такъышъуцун.

Мэфэ фабэм уешъонкIэ дэгъу ли-моным ызыплIанэ къыкIэкIырэ со-кыр, чай джэмышхым имыз дэдэу шъоушыгъу ыкIи щыгъу тIэкIу дэдэ зыхэлъхэ псы стэчаным.

Газ зыхэт минеральнэ псыми псы-фалIэр пщегъэгъупшэ, ащ хэт угле-кислэ газым ишIуагъэкIэ псыр пкы-

шъоным псынIкIэу хэхьэшъ. Ау зынэ-гъу узыхэрэм ар агъэфедэ хьушттэп.

ПкъышъонымкIэ дэгъу мэфэ фа-бэм чай уешъоныр (уцышъор ары-ми, шIуцIэр арыми), лимон хэлъы-ми хьушт. ЕтIани специалистхэм къызэрэхагъэщырэмкIэ, чай стырым уешъомэ нахьышIу, сыда пIомэ чы-Iэр пкъышъоным хэхъаным такъык 20-м нахь мымакIэу ищыкIагъ, сты-рым псыфалIэр псынIкIэу пщегъэгъу-пшэ. Медикхэм зэрагъэунафыгъэмкIэ, чай уцышъо стырым кIышъор уль-трафиолетовэ нэбзийхэм ащеухьумэ.

Гъэмэфэ фабэм гур егъатхээ ква-сым. Нахь дэгъур, щэч хэмылэу, ор-орэу пшIырэр ары. Урамхэм ащашэрэ квасыри хьушт, ащ шъоушыгъоу хэ-лыыр шапхэхэм адийштэу щытмэ.

ПсыфалIэр пщегъэгъупшэ щэхэкI гъомылапхьэхэми. Ахэр пкъышъо-лым псынIкIэу хэхьэх ыкIи кIэтIым имикрофлорэ зыпкъ рагъэуцожьы. Ау

ахэр зыщагъэхьазырыгъэхэм тэрэзэу уеплъын, япIалъэ икIыгъэмэ уфэса-къын фае.

Пхъэшхьэхэ-мышхьэхэхэм ахэшIы-кIыгъэ сокхэм, морсхэм псыфалIэр пщегъэгъупшэ, ахэр бгъэхьазыры-гъакIэу щытхэмэ. Шъоушыгъу тIэкIу зэрахалпхьэрэм имызагъоу, ызыны-къо фэдиз псы ахэбгъахьоми дэгъу.

Газ зыхэт псы IэшIухэм уямышъо-мэ нахьышIоу специалистхэм алыгъэ, ахэм нахь лъэшэу псыфалIэ уагъалIэ. Кофери шыбгъэзыен фае мэфэ фабэ-хэм, ащ гурэ лъынтфэхэмрэ лъэшы-щэу Iоф арегъашIэ, нахь къин аре-гъэлэгъу. Ащ уемышъон умылэ-кIырэмэ, пчэдыжым нэмыкIкIэ къэ-мыштэмэ нахьышIу.

Гъэмэфэ мэфэ фабэм пивэ чыIэр бэмэ агу къэкIы. Мыщ фэгъэхьы-гъэуи специалистхэм къыхагъэщы а лъэхъаным пивэ нахь къабзэм, «свет-лое» зыфиIоу градуси 4,5-м зыпы-тагъэ емыхьурэр зэкIэми анахь дэ-гъоу.

Шъон пытэхэм афэгъэхьыгъэуи зы чIыплэ шъунаIэ тешъодгъадзэ тшIо-игъу. Медикхэм къызэралорэмкIэ, мэфэ фабэхэм ялъэхъан «сухое белое» ыкIи «красное» зыфалорэ санэхэу, псы зыхгъэхьуагъэхэр (1:3) ыкIи мыл такъыр зыхэлъыр ары узашъо-мэ хьуштыр. НэмыкI шъон пытэхэр анахь цыф псаумкIи ащ фэдэ мафэхэм щынагъох.

Сыдэуштэу уяшъон фая?

Гъэмэфэ мэфэ фабэхэм узэшъон фаер тэрэзэу къыхэпхыным имыза-гъоу, ахэм узэрэшъон фэе шапхэ-

хэми уарыгъозэныр ищыкIэгъэ дэд.

Анахь шIуагъэ къэзыхьынуу щыт псыми (нэмыкIыми) псауныгъэм зэ-рар рихын ылъэкIышт ар егъэлыкIы-гъэу чыIэу уешъомэ.

Мороженэми уфэсакъын фае. Мэ-фэ фабэм пкъышъоным есэ а темпе-ратурэм, чыIэм пэуцужыным ар фэ-хьазырэп. Арышъ, пкъышъол фабэм, ары пакIошъ, стыры хьугъэм чыIэ зыхахьэрэм, пэтхьу-Iутхьум «узэкIи-убытэным» ищынагъо щылэ мэхьу.

Специалистхэм тынаIэ тырытагъа-дзэ псэу щыгъу тIэкIу дэдэ зыхэ-лым узешъорэм, псыфалIэр зэрэп-щигъэгъупшэрэм. Цыфым пкIантIэ къехы зыхьукIэ щыгъоу пкъышъо-лым къыхэкIырэр, чIинэрэр ащ фэдэ псым регъэкъужьы.

Анахь мэфэ фабэр арыми, псы башэ уешъоным уфэсакъын зэрэфаер медикхэм къыхагъэщы, сыда пIомэ псы лыеу ишъушъурэм зэрар арегъы гуми, жьэжъыехэми. Бзылгыгъэ зэпкъаджэхэм, лъыдэкIуае зилэхэм, зыгу, зижъэжъые узыхэрэм псэу рашъурэр нахь макIэ ашIын фае. Псы башэ шъуешъоу, ащ емылтыгыгъэу етIани псыфалIэ шъулIэу щытмэ, тIэ-кIу дэдэу щыгъэ псыр шъужэкIоцI дэжъугъэхьыхэмэ хьушт.

Шъузыфэсакъыжъ, хэти псауныгъэ Тхьэм кыырет.

Хъутыгъэхэр къызыфигъэфедэзэ зыгъэхьазырыгъэр
ЖАКIЭМЫКIО Аминэт.

Намыс пшымы, пшъхъэ фэошлыжы

Шуклэ, дахэклэ оредым пцлэ кы-щыралоныр адыгэмэ гъэшлэрэ мыл-коу алыгтэщтыгъэ. Джащ фэдэу сэмэркэу-клэнэклэлэ оредым зыхамыгъэфэными фэсакъыщтыгъэх. Сыда плэмэ зэ нэмылэми оредклэ мыскъарэ ашлыгъэр ащ нэпэнчъэ ехуэлэщтыгъэ, ыужыклэ шлоу, лыгъэу зрихыагъэхэм цыхъэ афаригъэшлыжыщтыгъэп. Адыгэ лъэпкъым ицлыф пэрытхэу хэгъэгум илоф къэзыгъэгъунэхэу, лызыгъэкъуатэхэрэм ящытхэу дахэ жэрыло усэхэм ащыралощтыгъэ. Лэ-шлэгъухэм ахэмыкълэуэу шысэтэхыплэу ацлэ ллэуж пэпчэ кыыханэщтыгъэ. Джащ фэдиз кълучлэу, лъэкълэу псаллэм илэр тинепэрэ тхаклохэми кыызфагъэфедэ. Цыфэу шлушлагъэ зилэм, зилъэпкъ зыгъэллэпэу, фэлэ-жыагъэу, зичатэ чанэу фэзыгъэбзагъэу, зыкълучли, зыпси шъхыамысэу фэзыгъэтгылтыгъэм игугъу дэгъуклэ, дахэклэ ашлыныр, ифэшошэ щытхэу фалоныр ахэм хабзэ афэхъугъ. Ащклэ гъэхъэгъэшлэхэр зышлыхэрэм ащыщ Мэхъош Руслъан.

Мэхъош Руслъан цыфым кыыл-жыгъэ щытхэу игугъу ышлыным ыгуклэ рэззныгъэ хэгъуатэ, шлушлэр мыклодыныр зэфагъэу елытэ. А иеплъыклэ лъэпсэнчъэу кымыгъанэу, кыгъэшпыкхэн гухэлэ илэу тхаклом етхы: «Цыфыр кызыхыгъэ мафэм, зэлъашлэр горэм юбилей фэгъэхыгъэу е нэмыкълэу зыбытылэхэр, ямышлыклэ кыжыаплэхэр озыгъэшлырэ ныбджэгъуныгъэ, гопэхэу, рэззныгъэ-шхо зыхэплхъэрэ гум кыиджыкълэрэ унэе е зыгорэм илъэлу фэшлыклэ усэ шъуашэм илъэу тхыгъэ фэгъэхъэр поэзие лъагэм ишэпхъэ гохэ зэгъэфэ-гъэ дэдэмэ аклэмыхъепэрэнклэ хъун. Ау ар жанрэ шъхыафэу кыхэбгъэ-щыныри е ащ шлоклэжыгъэу етлани — пыдзыкълэ пшыныри е пшломыхъэ-тэныри а гъэпсыкълэр кызгъэкълэрэп. Ащ фэдэ усэми щылыныгъэм чыплэ щырылапхъэу сеплъы». Джа гупшысэ-хэм атэтэу эссехэр, творческэ сурэтхэр усаком афитхыгъэ лъэпкъым ида-хэ рязыгъалохэу, зиталантклэ укълыры-плъынэу зытефэу ылытыгъэ цыфэ лэ-пэлэсэ пчъагъэмэ. Ащ фэдэ цыфхэр тхаклом пэблагъэх, азэлуклэгъухэм гу-хабо ахэгъуатэ, игушъхъэлэжыгъэ кыагъэбаи. «Ащ шлоу ахилъэгъуагъэу, ыгу изымыгъэкълэжыкхэрэмклэ адэг-о-щэныр» ишлоигъоныгъэ инэу, ащ фэ-щагъэу усаком хъугъэ. «Зы уахътэ горэм щыублагъэу, — етхы Мэхъош Руслъан, — ащ фэдэ цыфхэр къэз-гъотыныр ыкли нэмыкълэу язгъэшлэн-хэр сищылыныгъэ имэхъэнэ шъхыалэу зыфэслъэгъужы хъугъэ». «Ныб-джэгъум фэгъэхыгъэ гушыл», «Сыгу кышъуфыхыгъэу...» ыкли «Шлу шли, псым хадз» зыфиорэ тхылхэр Мэхъош Руслъан игушы-лэхэр кызыушыхъатыжырэ Иофшлагъэх.

Апэрэ тхылгыр фэгъэхыгъэ Уры-сые Федерацием культурэмклэ иза-служеннэ Иофшлэу, адыгэ музы-кальнэ культурэр дэгъоу зышлэу, ащ изыкыгъэлэтын, идэхэгъэ ыкли иба-игъэ цыфыбэмэ алыгъэлэсыгъэным зилахышлу хъышлыхъэу, оредэу, пщынэо цлэрылоу ыкли оредылоу Кълыргэ Юрэ. Ятлонэрэм щызэхэ-угъоягъэх зэлъашлэрэ усакомхэу, оредэу, оредылохэу, иныбджэгъу-хэу, илофшлэгъухэу илъэсыбэрэ зыдэ-лэжыагъэхэм афэгъэхыгъэ усэхэр. Ящэнэрэр тыхэгъэу имызакъоу, зэрэ дунаеу дашыкычлэхэу лэпэлэсэклэ щызэлъашлэу ыкли шлушлэгъэ ин,

гупыклэ, хьалэлныгъэ кыызхэфэрэ Шъэумэн Хъазрэт фэгъэхыгъэ. Мы тхылхэм кыащылэгуагъэ Руслъан шлошъхуныгъэ пытэу илэр ымы-укъоу, нэмыкълэу итворческэ зэчый (иушыгъэ) хьалэлэу уасэ фишлын зэрилъэкълэрэ. Ары, Мэхъошым цыфым ищытхуи ылон ылъэкълэщт, нэмыкълэу творческэ цыфым иеплъы-клэхэр зэфагъэ хэлъэу кырилоты-кълэныи ылъэкълэщт. Ащ изы шы-сэу щыт «Лъэпкъ намыс» зыцлэ тхылгыр.

Мэхъош Руслъан итхылгыклэ кы-дэхъэгъэ усэхэр зыфызэхылъагъэхэр

**Лъэпкъым илыклэ пэрытхэу
лорылатэу, лэпэрытхэу
Титарихы хэулупклагъэу
Лъэуж шлагъэ кызынагъэу;
Лъэпкъ гупшысэр зыклэщыгъэу
Сыгу къэкълэ пэпчэ шлоклэщыгъоу
«Нишъэ маплъэ.
Тхьакълумишъэ мэдало»
«Бэ» мэхъаныр кыратэу
Адыгэмэ зэралоу.
Нэбгыришъэ афэсэшъэ
Дзэклэ ашъо джэнишъэ!
Ащ фэдэр зырыз. —
Ашлэныр ашлэпхэр тэрэз.
Якъбар дунаим тэрэз!**

Тхылгыр шъхъэ 12-у зэтеуыгъэ, нэбгыри 127-мэ атешлыкълэ сурэтхэр (портретхэр) кыдэхъагъэх. Тхаклом игупшысэ лэшлэхэри, игушылэ фаби афелэ зэман чыжыбэхэм кыащ-ежыу неперэ мафэхэм кыанэсыжыгъэу зышлушлагъэ щытхыуклэ лъэпкъыр зыгъэбаигъэхэм. Кырегъагъэ ар «Ижъ дэдэм кышъежыгъэу» зыфиорэ шъхъэу адыгэ лъэпкъым гъогупэ фы-хъыщыгъэхэу Уар Хъатыр, Рэдэд, Бо-рэкъо Анцокъу, адыгэ генералисси-мусэу Михаил Алэджыкълэ Черкас-скэм, бзыллыфэгъэ бланэу, акъылы-шлоу Тыргъэгао ыкли нэмыкълэу афэ-гъэхыгъэ усэхэмклэ.

«Урыс-Кавказ заом илхыуж-хэм ащышхэр» зыфиорэ шъхъэм ташылоклэ я XVIII-рэ ллэшлэгъум ыклэхэм ыкли я XIX-рэ ллэшлэгъум иапэрэ ныкълэхэм аджэ Адыгэ шъо-лырым анахэ лыхыужыгъэу исыгъэмэ ащышхэу Тыгъужыкълэу Къызбэч, Алэджэрыкълэу Кушыку. Ялыхъу-жыныгъэкълэ, япсэемыблэжыны-гъэкълэ щытхыушхо къэзылэжыгъэу, оредыбэ, кыбарыбэ зыфызэхалхъэ-гъэ дзэклэжыгъэу кызыубытынкхэу кълучлэ щымылэу, пачгыхыагъум рищэгъэ гъунэпкъэ шъолыр гъэпытагъэр зэ-пызычымы атеохъэу, утын лъэш зы-хыщтыгъэ лыхыуж псэемыблэжы-хэу зэрэщытыгъэхэр лупклэу, нафэу Мэхъошым иусэхэм кыащитыгъэ.

Лыхыужыныгъэм, псэемыблэ-жыныгъэм ягымных «Советскэ Со-юзым, Урысыем и Лыхыужыгъэр, Щытхыум и Орден истепениш кызыратыгъэхэр» зыфиорэ шъхъэм кыхыуытыгъэ усэхэри. Хэгъэгъу зэо машлом ихылыагъэ, тхыамыклагъоу, гумэкълыгъо-гухэкълыгъоу цыфхэм ащ кыафыхыгъэм ясатырых Нэхэе Да-утэ, Андырхъо Хъусен, Ацумыжэ Ай-дэмыр, Бжыхъэкълэу Къымчэрые, Къошк Алый, Тхыагъушъэ Исмахи-лэ, Шлуцлэ Абубэчыр, Шъхыакълумдэ Мэхъудэ, Мэхъыбэ Мэдинэ афэгъэ-хыгъэ усэхэр. Яхэгъэгъу ишъхыафит-ныгъэ кызыухыумэгъэ зэоллэхэм лы-блэнагъэу зрахагъэр гушхогъэ-рээз-ныгъэм гузыр теклоу тхаклом мыщ кыащыретотыкълэ.

Тхаклом ишлошлэ тетклэ зытефэу ылытыгъэрэм ищытхэу шъхъэхыгъэу

кыызэрэтегушылэрэм фэдэу, ыгуклэ зыдырымгъаштэхэрэмэ занклэу ацлэ кырыло. Гушылэм пае, 2006-рэ илъэ-сым Ионыгъом и 30-м «Рэдэдэ иныб-жыкыу...» зыфиорэ усэу Мэхъошым гъэзетым кыыригъэхъэгъагъэу, джы мы тхылтым кыдыгъэхъагъэр ащклэ щысэшлу мэхъу.

Усэм лъапсэ фэхъугъэр адыгэпщэу Рэдэдэ Тмутагъан пщыгъом ипщэу Мстиславрэ дзэхэр ягъусэхэу зызэпэ-гъоклэхэм зэмызаохэу, ежъ дзэпэци-тлур зэрэзбэныгъагъэхэм икыбар. Иашэ амыгъэфедэу, кълучлэклэ зэбэ-нынхэу пщитлур зэзэгъыгъагъэхэми, Мстислав кызыпшыгъым, гъэбылты-гъэу зыдылыгъыгъэ сыхъэджасэр Рэдэд кыхылуи кыуыкыгъэ, лъагъэ зэрэзэ-дашлыгъагъэу адыгэмэ япщ имылы-куи, ибын-унагъуи кызыуыкыгъэм ие хъугъэх. «Теклоныгъэ мэхъуа ар пцлыклэ кыдэпхымы?» — егъэшла-гъо усаком. Мэхъошымклэ къумал зекълуклэр адыгэхэмклэ лыгъэп. Лы-гъэм, цыфыгъэм, уадыгъным Рэдэд еплыкълэ тэрэз афырылагъэми, Мэ-хъош Руслъан ащ ыгу ебгъэу етхы:

**Рэдэдэ, кыэлэщтмэ,
сэ шъыпкъэ дэдэмклэ,
Сыгу ебгъэ ллэшлэгъуипшл
ащ тешлэжыгъэми.
Тэрэзэу зекълугъэп
шлу ыгу хэлъыгъэми,
Гушылэу ытыгъэм лэныкълэуагъэу
Фэшыпкъэу ишъуэ-бын
голу зыфегъазэм
Урысыпщ къумалэу
Мстислав тхыагъэпцым
Къащити ежъ, лъагъэу ашлыгъэр
зегъэпцым.
Идзэклэ пхъашэу
гу кылызытагъэмэ
Къончагъэу пийпцым
кыдызэрихыагъэм,
Ялышлэжъ гухэлхэр
адыригъэштагъэмэ,
Джар мытэрэзклэ
кыфалъэгъуныеп,
Ибыни ипхыхъэ-итэкъу
ащ тетэу хъуныеп.**

Цыфышъхъэр кыуухъуми шъхы-фитныгъэр зытыгъэм фэразэп уса-ком. Лыгъэмрэ цыфыгъэмрэ ижы-клэ кышъыублагъэу ушэтылэу тила-гъэхэми, тиеплыкълэхэми кыахачэ, ти-адыгагъи кыкълэчы. Ащ кыхэкълэу Мэхъош Руслъан упчлэ зэклэлыкълэ-хэр кышфегъэгъуцух тыригъэгупшысэ шлоигъоу:

**Хэтэ тэрклэ Рэдэд? Ащ фэдэ дэдэ
Тыщэкълэ нэпцылэ
тыралыми дыдым?
Зыщыдгъэгъупшэу
тишъхыаком ардэдэм?..**

Тхылтым нахыбэу кыдэхъагъэр Совет хабзэм илъэхъан ыкли тинепэ-рэ мафэхэм кыанэсыжыгъэу лыхы-ужым духовнэ-нравственнэ лъапсэу илэр Иофшлэклэшлум епхыгъэу, цы-фышъхъэ лъапсэу илэр ащклэ Мэхъош Руслъан зыщышхэтыгъэ усэхэр ары. Цыфым гушлуагъуи насыпи кыфэ-зыхъэу, нравственнэ кълучлэ кыхэ-зылхъэрэ игъашлэ зэпхыгъэ Иофым фыщытыклэу фырилэм зэрэпхыгъэр кыащитотыкыгъэ шъхъэхэу: «Социа-листическэ Иофшлэклэ и Лыхыужы-гъэр», «Джырэ тилэхъан. Шлэныгъэ-лэжыгъэр», «Археологхэр», «Усаком-хэр, писателхэр», «Сурэтышлэр, скульпторхэр», «Культурэм Иофы-шлэхэр», «Спортсменхэр», «Нэмыкълэ-хэр» зыфиохэрэм. Тхылтым чыплэ ин щыубытыгъэ «Хэхэсым щылэ ти-

лэпкъэгъу цлэрыломэ ащышхэр» зы-фиорэ шъхъэми. «...Мы тхылтым кыдэхъэгъэ усэ пэпчэ, сыкызыш-тегушылэрэ нэбгырэ пэпчэ, — етхы Руслъан, — шъорышлыгъэ гори хэ-мылэу ары пэпчэ кылэжыгъэу щытхэу шлошлырэмклэ сыбзэ шлуа-гъэ кыгъын шлошлэу сэгъапчэ на-хыбаломэ кызызхъэгъэхы шлоигъоу, ялэпкъ гупшысэ ащ нахэ куу ез-гъэшлы шлоигъоу, нахэ лъэпкъ зэхэ-шлэ ин аригъэшлыным сыщыгъэгъэу, сыда плэмэ цыф кызырэыклэу кыо-дыхэп ахэр, зышъхыамысыжыгъэу, яшпыпкъэу лъэпкъым фэлэжыгъэ е фэлэжыгъэрэ закълэ, сишлошъхуныгъэ пытэклэ, лъэпкъ гупшысэ итэджэ-псых».

Мэхъош Руслъан зыфэусагъэхэр аныбжыкълэ, ясэнахъаткълэ, уахътэу кызыхиубытэхэрэмклэи зэтэклэхэми, зэзыпхыгъэу ылытыгъэр — «адыга-гъэр сыдми ыпэ рагъэшъэу зэрэзэра-хъэрэр, лъэпкъ гупшысэр яхашъэу зэ-рээкълэхэрэр, ялэпкъ шлулэгъоу фырылэр кызырагъэшпыпкъэжыгъэрэ шыклэхэр, ялэпкъ напэ зэрагъэда-хэрэр, ялэпкъ намыс зэрагъэлъа-плэрэр арых».

Хэгъэунафыкыгъэн фае: бэмэ зэ-лъашлэрэ, зыкыбар чыжыгъэу лугъэ цыфым уфэусэныр псынклэгъо Ио-фэп, зышлэрэ пстэуми яеплъыклэ кыи-гъэлэжыгъуыгъауэ зэрэщытым кыи-хэкълэу. Ары пасэм зыгорэм ышлэклэ аусыгъэ оредыр цыфхэм аштэным, агу нэсыным апае хэбзэ гъэнэфагъэ-хэр усаком кыдылыгъэнтхэу зыкы-фэагъэр. Ахэр тэрэзэу, шыпкъагъэ хэлъэу кызытегушылэрэ цыфым игъэхъагъэхэр кылотэныр ыкли щыт-хэу зифэшъуашэм ищыклэгъэ гушы-лэхэр кыфигъотыныр арыгъэ. А ха-бзэхэр Мэхъош Руслъани кыдылыгъэ-тагъэх. Зэфагъэр, шыпкъагъэр лэу-бытылэ ышлыхэзэ, зыфэусэгъэ нэбгырэ пэпчэ исурэт кыгъэлэжыгъоным Иоф дишлагъэ, Иофгъо мыпсынклэу ып-шэу рилъхыагъэри зэшлуыгъэ. Усэ пэпчэ кыэугупшысыгъэ хэмытэу, хъу-гъэ-шлэгъэ шыпкъэр ылапсэу гъэ-псыгъэ. Ар кыгъэлэжыгъуыгъэным епэсыгъэ шыкълэу Иофгъо усаком кыа-фигъотыгъэ. Арэушхэу дунаим кыи-хыгъэ образыр художественнэ гъэ-псыклэ-шъуашэклэ кызырэтыгъэм узылэпнэу, гур ешэфы, кызытегушы-лэрэ цыфым пэблагъэ уешлы.

Мэхъош Руслъан иусэхэмклэ цы-фым уасэу фашлырэр кызыпкъыры-кълэрэ шэнхэм тыналэ атырытегъадзэ: хьалэлныгъэр, гуклэгъуныгъэр, лы-блэнагъэр, Иофшлэклэшлур, гухэлэ кыабзэр зыпкъырылэ цыфым уасэу, лытэныгъэу цылыныгъэм щырилэ хъурэр, ащ фэдэ цыфмэ ашлушлагъэ ащымыгъушхэжыгъэу ягугъу шлулэ зэрашлырэр, ящытхэу зэралорэр, ащ фэдэ шэнхэр зыхэлхэр дунэе нэпэ-еплъхэу зэрэщытхэр усаком исатыр-хэм кыащелэ. Фай ар «тинепэрэ адыгэ ныбжыкълэхэр мыхъо-мышлэхэу хэ-гъэгум ихыухъэхэрэм ахэшагъэ мы-хъухэу, лъэпкъ гупшысэр зигургъэу псэун шлоигъоныгъэ зилэхэмрэ ащ кыагъэушын амал зыфагъотышхуныу узыщыгъуыпхъэхэмрэ ялэпкъ зэхэ-шлэклэ мы тхылгыр тэджэпс афэхъу-нэу». Укълырыпллын плэагъэу шы-сэ дэгъубэ кызыщытыгъэ «Лъэпкъ на-мысыр» шлуагъэ кызытытн тхылэ лэ-пылэгъоу зэрэщытым уехырэхышхэ-жыныу щытэп. Непэрэ тхылъеджэ-мэ ямызакъоу, тауж кыырыкълэщт лэ-шлэгъухэми гушъхъэлэжыгъэ афэ-хъун зылэжыкълэщт тхылтым адыгэм иблэклэжыгъэ, непэ идунэтетыкълэ, кыпышлылым игумэкълэ хэтрэ адыги фиузынкы зэрэшлоигъор джэмэкъэ-шхоу пкъырылэ.

«Намыс пшымы, пшъхъэ фэошлы-жы», ело адыгэ гушылэжыгъым. Арышъ, Мэхъош Руслъанэу ижъ дэ-дэклэ кышъегъэжыагъэу неперэ ма-фэхэмклэ клэжыгъэу адыгэхэу лъэпкъ тарихыым хэмыкълэжыгъын лъэуж шлагъэ пхырызыщыгъэхэм ящытхэу дахэ зылошъугъэм ежъ ышъхъэклэи щытхэу кыылэжыгъэ.

ШЪХЪЭЛЭХЪО Дарико.

Студентхэм Юф арагъэшлэшт

Къэклошт ильэсым имэлы-льфэгъу мазэ нэс Темыр Кореем апшээрэ гъэсэныгъэ зыщы-зэрагъэгъотырэ учреждениехэр щызэфашыштых. Студентхэр хэгъэгум ит заводхэм, псэолъэшл организациехэм, мэкьюмэщым ыкIи нэмыкI чыплэхэм Юф ашарагъэшлэнэу зэбгыратIупщыгъахэх. Еджэныр пызиджэнынуу фитыныгъэ зилэштхэр мыгъэ дипломыр къыдзыхынэу щыт студентхэмрэ IэкIыб къэралыгъомэ къарыкIыгъэхэу Кореем иуниверситетхэм ачIэсхэмрэ.

Пхенъян шыIэ Iэшхъэтетхэм зэралыгъэрэмкIэ, ащ фэдэ лъэбэкхуэхэм къакIэлыкIлошт Темыр Кореем изэтегъэпсыхъабын ыкIи 2012-рэ ильэсым зыфэдэ къэмыхъугъэ хэгъэгум лъэш ар хуыныр.

Ау Японием щыщ экспертэу Тосимицу Сигемурэ зэрэнэгурэмкIэ, Темыр Кореем зытещыныхъэщыгъэр студентхэ кIэ общежитиэхэм зэпэуцужыны акциехэр щырагъэкIокIыныхэр ары, джаш пае кIэлэеджакIохэр хэгъэгум ичIыплэ зэфэшхъафхэм Юф ашашлэнэу агъэклонхэу рахъухъагъ.

Апэрэхэм ахэтын ыльэкIыштыгъэ

Дунэе ыкIи культурнэ кIэнэу Урысыем иIэмкIэ дунаим ит хэгъэгум пшIыкIутфымэ ахъэм, туризмэ пэуагъэхэрэ мылэкIур процентищ ныIэп. Туристхэу Урысыем къахIохэрэм япчъагъэ гъэрэкIо процентиблыкIэ нахъ макIэ хуыгъэ — нэбгырэ миллион 21-м нэсэу, ащ дэжыым Урысыем щыщхэу IэкIыб къэралыгъохэр къэзы-

щызгъэпсынэу, ар къохапIэм зэрэтектырэ шIыкIэр згъэунэфынэу, — къеIуатэ Лора, Францием щыщ студентхэм. — Сэ сшIогъэшIэгъоныгъэр урысмэ инджылызыбзэ зэрамышлэрэр ары. Москва зыпштэкIэ, ащ щыпсэухэрэр туристхэм язэщыгъэхэм фэдэу къысщэху. Ащ пае уздэклошт чIыплэр къэбгыотыныр е рестораным ущышхэныр Юфыгъэ псынклэхэм ащышхыгъэп.

«Урысыем зы туристым телытагъэу еврэ 0,61-рэ егъэклоды, гурытымкIэ дунаим ар къызэрэщальгъэрэр еври б», — къеIуатэ туриндустрием и Урысые Союз ипащэ игуадзэу Юрий Барзикиным.

Урысыер хэгъэгум лъаплэу щыт. Европэм изакъоп, зэрэдунаеу пштагъэми, ущыпсэункIэ нахъ къэлэ лъаплэмэ Москва ахалыгъэ. «Москва дэт хъа-кIэщым учIэсыным чэщ-зымафэм гурытымкIэ тефэрэр Америкэм идоллар 237-рэ, Париж — доллар 230-рэ, Лондон — доллар 216-рэ, Берлин — 189-рэ, Прагэ — 141-рэ» — хэгъэунэфыкIы компаниеу Knight Frank.

Times of India

Неаполь хэкIым «етхьалэ»

Италием икIэлэ гупчэу Неаполь хэкIым «етхьалэ», ар Европэм ихэкIитэкIупIэ шъхьалэ хуынкIэ энэгугагъэ. Неаполь щыпсэухэрэм пыдзафэхэр агъэстыжхэу рагъэжыагъ. Чыплэ мэшIогъэкIосэ къулыкIухэм къызэрэтырэмкIэ, блэкIыгъэ зыгъэпсэфыгъо мафэхэм чыплэ 60 фэдизмэ машIор ашчагъэ-кIосагъ. ГумэкIыгъоу зыхъафгъэхэр къалэм щыхъушлэрэ мафием илажъэу бэмэ албыгъэ, ахэм яфедэ хэлъэуи къащэху. Коммунальнэ къулыкIушIаплэхэм къызэралыгъагъэмкIэ,

Хэдынхэр зэхашхэ къэс политикхэм ар дэгъоу агъэфедэ, хэ-дзакIохэм къараIо псынклэу Неаполь игъэкъэбзэн фежъэнхэу, ау джыри ар зыгъэцэкIэ-жыгъэ къахэкIыгъэп. Премьерэу Сильвио Берлускони ащ фэдэ гушыIэхэр цIыфхэм къа-зытыгъэхэм ащыщ, ау Iэнаплэм зыIутыр бэшлагъэшъ, къалэр шэщым нахъи нахъ шIоуе, хэкI-

хэр Iошхъэ-Iуашхъэу щызэ-телыхэ хуыгъэ.

Специалистхэм зэрагъэунэфыгъэмкIэ, мы гумэкIыгъом иушхъагъу шъхьалэр хэкIыр переработатъ зышIырэ завод къалэм пэблагъэу зэрэщы-мыштыр ары. Ау нахъыбэрэмэ ашIошъ мэхьупэ зэкIэри ма-фием илажъэу. Къалэм щы-псэурэ нэбгырабэмэ зэрэха-гъэунэфыкIырэмкIэ, химиче-скэ пыдзафэхэр зэкIэ мафиоз-никхэм алэмычIэ чIалъхъагъэу, ахэр агъэфедэжхэзэ мылэкIу дэгъу къыхагъэкIы.

Неаполь имэрэу Луиджи Де Маджитрис ежъ фызэшIомы-хырэ Юфыгъор Сильвио Берлускони тырелъхъажы, ащ илажъэу, иинагъэкIэ Италием ияшэнэрэ къалэ игумэкIыгъохэр къырымыздагъэхэу елътэ. Берлускони зыпштэкIэ, ащи лажъэр мэрым тырелъхъажы, зыфэгъэзэгъэ IофшIэныр тэрэзэу ымыгъэцакIэу елътэ ыкIи, зэрэху хабзэу, хэкIым идэщын ежъ ыпшъэ ифэжы-щтэу еIо.

Политологхэм зэралыгъэ-рэмкIэ, «пыдзэфэ Юфыр» лъэкъ гумэкIыгъо хуын ыльэкIышты ыкIи апэрэу ащ иегъэшхо къы-зэкIыштыр Италием и Прави-тельствэрэ Берлусконирэ.

АгъэтIысхэрэп

Британием иэкспертхэм къызалыгъэм, агучIэ изыгъ: Афганистан ихыкум талибэу къаубытыгъэмэ япшIэнэрэр ары ныIэп ыгъэтIысырэр. Ащ фэдэ екIоллакIэ судхэм яIэн зы-хуыкIэ, джыри бэрэ НАТО-м идзэхэр а къэралыгъом итын-хэ фаеу хуынуу албыгъэ. Терро-ризмэ ебэныгъэным фэдэжъап Афганистан дзэ операциеу щызэхашхэрэр, нахъыбэрэмкIэ ахэр къангъэбылтым рагъа-пшэх. Провинциеу Гильменд боевик 1175-рэ къышаубыты-гъэмэ, ахэм ащыцэу хъапс зы-тыралъхъагъэр нэбгырэ 82-рэ ныIэп. Адрэхэр зэкIэ шъхьафит хужыгъэхэу ячIыгу ит дзэ-кIолIхэм къызэжыгъэх.

Афганистан иIэшхъэтетхэм къызэралорэмкIэ, хыкумым дэгъоу Юф ешIэ, зэкIэ къызы-хэкIырэр НАТО-м хэхьэрэ дзэ-кIолIхэм апэ къыфэрэ псэури къызэраубытырэр арэу албыгъэ.

Шыпкърэ пIощтмэ, заом ухэтмэ, къушхъэ тIуакIэмэ къахъокIырэ талибхэм лажъэ

зымыIэхэри къахэкIыныхэ ыльэ-кIышты, ащ фэдэ горэхэри къа-убытынхэр пшIэхэнэп, ау процент 90-м нэсынэу зымы ышIошъ хуэрэп. Ащ нахъ ушхъагъу тэрэзын ыльэкIы-щтыр судьяхэр талибхэм ялбы-шIэжъ зэрэщышынэхэрэр ары. Ахэм ыкIи яунагъохэм зи къа-мыхуылэнэу, щынэгъончъэу щыIэнхэу зымы фэгъэпсыщтэп.

ащыщынкIи пшIэхэнэп а пшъэшъжыер къэзыгъэуа-гъэр, ау зымы а лыгъэчъэ Ю-фышхор зэшIуихын ыльэ-кIырэп.

Урысыемрэ Америкэмрэ анахъ лъэшых

Мы аужырэ ильэситIур зы-пштэкIэ, ядернэ къэралыгъуи-мэ яракетхэр фэдитIурэ ны-къорэкIэ нахъ макIэ ашIыгъэх ыкIи дунэе шапхъэу агъэнэ-фагъэхэм адиштэу хужыгъэ-хэми, Швецием ианалитикхэр ащ ыгъэгумIуагъэхэп.

Ядернэ ракетэ мин IокIырэ шытфырэ джыри къэралы-гъуиэм алэкIэлъ. Ахэр: Уры-сыер, США-р, Великобритани-ер, Франциер, Китаир, Индиер, Пакистан ыкIи Израиль. Къэ-Югъэн фае: ракетэ минитфыр бгъэфедэнкIэ хъазырых, ми-нитIу фэдиизыр ащ лыпыгъэу атIупшын алэкIышты.

Стокгольм дэт институтэу дунэе гумэкIыгъохэр зэхэзыфы-рэм щыIэжъэрэ шIэныгъэлэжъ купым ядернэ хъарзынэщыр зэригъэзафэ зэхьум, хэгъэгум зэфэшхъафхэм яаналитикхэр ягъусагъэх. 2011-рэ ильэсымкIэ докладэу нэклубгъо 562-рэ ху-рэм лъэтэгъэуцэ бэмьшIэу фа-шыгъэ.

Анахъэу доклад къэзышIы-гъэмэ анаIэ зытырадзагъэр Урысыемрэ Америкэмрэ «СНВ-3-кIэ» зэдэжэгъэхэ зэзэгъы-ныгъэу 2010-р ильэсым зэда-шыгъэр ары. Проектым ипа-щэу Шеннон Кайл къызэри-IуагъэмкIэ, Америкэмрэ Уры-сыемрэ зэдашыгъэ зэзэгъыны-гъэр ядернэ ракетхэр щымы-Iэжыпнэхэм екIурэ гъогуу щы-тэп. Ядернэ IуачIэу къэралы-гъуитIум яIэм зэрэхагъэхъо-щтым ыуж итхэ пэтызэ, яIэр тIэкIу горэмкIэ нахъ макIэ зэ-рашIыштым тегушыIэх ыкIи ар гупшысэ зыхэмылэ лъэбэкъу мэхуэ.

Доклад къэзышIыгъэмэ зэ-кIэмэ къэралыгъуири агъэмы-сэ, ау Америкэмрэ Урысыем-рэ захэпхыжхэкIэ, адрэхэм яулэшыгъэ IуачIэ зэрэхагъа-хъорэм ушхъагъу иIэу албы-тэ. ГушыIэм пае, Тайвань къэ-бырсыры, Китаим Америкэм зышеухуэмэ, Индием Кашмир щыхъуыр-щышIэхэрэм заще-дзые...

Аналитикхэм зэфэхьысы-жъэу ашIыгъэхэм ащыщ хими-ческэ ыкIи биологическэ Iашэ-хэр нахъ макIэу дунаим щагъэ-федэ зэрэхуыгъэр, ахэм ащы-нагоу нахъ къызэрэщыкIагъэр.

*Нэклубгъом къыхъагъэхэр
хуытыгъэ зэфэшхъафхэр
къызфагъэфедзэ
къагъэхъазырыгъэ.*

кIухъэхэрэр процент 32-м шъхьадэкIыгъ — нэбгырэ мил-лион 12 фэдиз. Ащ фэдэ пчъа-гъэхэм яугъу къэзышIыгъэр Урысыем итуроператорхэм я Ассоциацие итхъаматэ иапэрэ гуадзэу Владимир Канторович ары. Хэбзэ ЮфышIэхэми зекIохэми а зы гумэкIыгъохэр ары къыхагъэщыхэрэр — уры-сые визэм икIыдэхын зэрэ-къыныр, инвестицие зэрэщы-мыIэр, инфраструктурэр икIоу зэрэщымыгъэпсыгъэр, щынэ-гъончъэгъэ икIу зэрымьлым-рэ бзэмьшIэныгъэмрэ.

«Сэ Урысыем сыклонэу сы-зыкIыфэягъэр ащ итарихъэр икультурэрэ сыгу рехыхъэш ыкIи урысмэ садэгущыIэнэу сыфэягъэш ары. Сыфэягъэ еплъыкIэу хэгъэгум фысиIэр

джыдэдэм къалэм иурамхэм тонн минитIум къехурэ хэкI ателъ. ГумэкIыгъор къэзыгъэ-лъэшырэр дунаир градус 30-м нэсэу къызэрэфэбагъэр ары. Ащ ыпкэ къыкIыкIэ хэкIыжъ-хэм мэ Iае къахэу ригъэжыагъ, жыы къабзэ къызщыпшэн чы-плэу къалэм къыдэнагъэр мэкIэ дэд. Неаполь щыпсэурэмэ зэ-ралъэкIэу жыы шIоим зыща-ухуэмэ. Рестораныбэхэм, ка-фехэм, музейхэм яIофшIэн зэ-пагъэун фаеу хуыгъэ. Къалэм иурамхэм тIэкIурэ атетырэм ипсауныгъэ къэгоон ыльэ-кIышты.

Мыщ фэдэ гумэкIыгъо Неа-поль зилэр апэрэп. ИльэсипшI фэдиз хуыгъэш хэкIым идэ-щын, урамхэм ягъэкъэбзэн щызэтырагъэуцон алэкIырэп.

«Нэбзыцм»

(Къызылэтыкlorэр
мэжьюгум и 29-м
къыдэжыгъэ номерым ит).

Мызэу-мытloу мэфэкIхэр зэхатщэщтыгъэх адыгабзэм изэгъэшIэн ехылаагъэу. Ахэр зэнэкъокъу шыкIэм тетэу, сабийхэм ашloгъэшIэгъонэу гъэпсыгъагъэх. «Счастливый случай», «Поле чудес», «Кто больше знает» — ащ фэдэ мэфэкIхэм ауж «адыгэ щэджэгъуашхэр» ядгъэшIыщтыгъэ: лэпсы, щыпсы, пIастэ, пчыхъэзэхыхэм бууж — щолэмэхъалыжъу, гуубат, хъаджыгъэм хъшыкIыгъэ шхыныгъохэр ядгъашIэщтыгъэх, ядгъэшхыщтыгъэх. Ны-тыхэри, сиloфшIэгъухэри а зы мэфэкI Iанэм къедгъэблагъэщтыгъэх. Джаш фэдагъ ны-тыхэм апае зэхэтщэгъэ лекториеу «Традиционная пища адыгов» зыфиlorэр. Лекторием зигугъу къыщытшыгъэ шхыныгъохэр зэкIэ Iанэм тетхэу ны-тыхэр нэлуасэ афэтшыгъэх, ашхыгъэх, агулэшэу рихыгъэх.

МэфэкIхэм язэхэцэнкIэ лэзшэу Iэпылэгъу къысфэхуштыгъэх тикIэлэпIухэри, музыкальнэ пашэу Т. Ю. Богатыревари.

Адыгабзэм изэгъэшIэн иамалхэр

Мыадыгэ кIэлэцIыкIухэм адыгабзэр зэрэбгъэшIэщт шыкIэр, ащ къыныгъоу пылхэр зэрэзэшIопхыщт шыкIэхэр — мы loфыгъохэр къызышагъэуцурэ семинархэр шIэныгъэхэм зыщахагъэхорэ институтым ыкIи кIэлэегъэджэ колледжым ащызэхашэщтыгъэх. КIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэри фэдэ зэхыхъэм ахэлажэщтыгъэх.

Ащ фэдагъ шэкloгъум и 26-м 1996-рэ илгъэсым шIэныгъэхэм ахэгъэхъогъэным пылх институтым икафедрэ зэхитщэгъэгъэ «Iэнэ хъураер». Ар еджапIэм чIэмыхэгъэ кIэлэцIыкIухэмрэ ублэпIэ классхэм ащеджэхэрэмрэ адыгабзэр зэрэбгъэшIэщтым фэгъэхыгъагъ. Ащ хэлэжыагъэх ублэ-

пIэ еджапIэхэм ыкIи кIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэм япашхэр, методистхэр, шIэныгъэлэжхэр, министерствэм ыкIи къэлэ администрацием гъэсэныгъэмкIэ игъэlorышIапIэ яloфышIэхэр, ны-тыхэм ащыщхэр.

«Iэнэ хъураер» зэришагъ шIэныгъэхэм ахэгъэхъогъэным пылх институтым дошкoльнэ ыкIи ублэпIэ гъэсэныгъэмкIэ икафедрэ ипашэу ЦуукI Тосе. ЗэхэгущыIэжыыр рамыгъажэ-зэ къэкloлаагъэхэм апашхъэ ордэ ыкIи усэхэр къышIауагъэх адыгэ кIэлэегъэджэ колледжым Пэнэшъу Нинэ щыригъэджэрэ кIэлэеджакloхэм ыкIи тэ тикIэлэцIыкIу IыгъыпIэу N 31-м чIэс кIэлэцIыкIухэм. Мыхэм адыгабзэкIэ зэрагъэшIэгъэ гушIэхэр, гушIэухыгъэхэр, усэхэр ыкIи ордэу «Тыфай» зыфиlorэр къышIауагъагъ. КъэсэшIэжы ащ гушIэу хэлыгъэхэр ыкIи ар жынчэу,

тыкъыызэрэфэкIуагъэр

агу етыгъэу къызэралоагъагъэр: **Тыфай, тыфай, тыфай** Адыгабзэр тэ зэдгъэшIэнэу **Тыфай, тыфай, тыфай** Адыгабзэм тырысушIэнэу.

«Iэнэ хъураем» хэлэжэ-нэу къэкloлаагъэхэр зэкIэ Iэгулэшэу теогъагъэх. Мы зэхыхъэм сэри сишIошIхэр къыщысloагъагъэх: бээр ябгъэшIэ-ныр зэрэкъыныр, методическэ Iэпылэгъухэр, программэ гъэнафагъэ кIэлэцIыкIу IыгъыпIэм пае зэрэщымылэр, мыадыгэ кIэлэцIыкIухэм адыгабзэр зэрэзэрагъэшIэщт шыкIэм шапхъэхэр хэлхъэгъэн зэрэфаер. СигушIэ къышхыгъэ-гъэщыгъэ 1995 — 1996-рэ илгъэс еджэгъум къысфэгъэжыагъэу тэ тикIэлэцIыкIу IыгъыпIэ адыгабзэм изэгъэшIэнкIэ кIэлэегъаджэ иIэ зэрэхъугъэр ыкIи нэмыкIыбзэр зэрэзэрагъашIэрэм ишIыкIэ тетэу зы группэм ис кIэлэцIыкIухэр куп-купэу гошчыгъэхэу зэредгъаджэхэрэр. АщкIэ зишIуагъэ къэкIуагъэр «Картонтарэм» ипашэу В. А. Храмовыр ыкIи ежэ кIэлэцIы-

кIу IыгъыпIэм иIэшхъэтетэу Л. И. Фендриковар арых. loфыгъоу республикэм щырахъыжыагъэм зэхэшыкI зэрэфырIэмкIэ тызэрафэразэр ыкIи щысэтэхыпIэу адрэ кIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэмкIэ ар зэрэщытыр «Iэнэ хъураем» къышхысloагъагъ.

«Iэнэ хъураем» къэкloлаагъэхэм зэкIэми къыхагъэщыгъ икъоу методическэ Iэпылэгъухэр зэрэщымылэхэр, нэрылэгъу Iэпылэгъухэр зэримыкIухэр. Ау сыгукIэ мы еплъыкIэмэ адезгъэшIагъэл, сыда пIомэ тэ тикIэлэцIыкIу IыгъыпIэкIэ нэрылэгъу Iэпылэгъоу тилагъэм фэдэхэр, сызэрэщыгъуазэмкIэ, нэмыкI кIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэми агъэфедэщтыгъэх. Ау ахэмкIэ шхъаджэ ежэ зэрэшIошIэу, зэрэфызэшIокIэу лажэщтыгъ. КIэлэпIу IэпIасэхэм яlorэ яшIэрэ зэхэлэу, зэхэубытагъэу къыдэгъэкIыгъэу зи шылаагъэл. Мыщ дэжым къэлогъэн фаер мы уахътэу тыкъызтегушIэрэм кIэлэцIыкIу IыгъыпIэмэ апае бзэм изэгъэ-

шIэнкIэ «Программэм» купэу тызэхэхыагъэу тызэрэдэлажэ-щтыгъэр ары.

Мы «Iэнэ хъураем» къышхыгущыIэгъагъ ны-тыхэм ацIэ-кIэ Раиса Киселевар. Ащ къыloагъагъ тикIэлэцIыкIу IыгъыпIэу N 31-м ипхорэльфыхэу ыкIи икъорэльфыхэу нэбгырищ зэрэчIэсыр, ахэм адыгабзэр зэрэзэрагъэшIэрэ шыкIэм дэгъоу зэрэщыгъуазэр, лэшэу ар ыгу зэрэрихырэр, а loфым зэрэдыригъаштэрэр. Ащ къыхигъэщыгъагъ узыхэс цыф лэапкъым ыбзэ умышIэныр зэрэмыкIур.

Джаш фэдэу «Бээр цыф лэапкъым ыпс» зыфиlorэ мэфэкIэу Мыекъопэ гурыт еджапIэу N 7-м шэкloгъум и 26-м, 1997-рэ илгъэсым къэлэ администрацием щызэхитщэгъэм тикIэлэцIыкIу IыгъыпIэ хэлэжыгъагъ ыкIи ордэу «Ныбджэгъуныгъэм илгъэу» (гуш. Цуекъо Дж. ордэшхор КIыргъ Ю.) зыфиlorэр адыгабзэкIи урысыбзэкIи къауагъ, усэмэ къаджагъэх. ТикIэлэцIыкIу IыгъыпIэ ащ зэрэхэлэжыагъэм пае Щытхэу тхылъ къысатыгъагъ, кIэлэцIыкIухэри шIухафтынхэмкIэ агъэгушIо-гъагъэх.

Мызэу-мытloу Германием къыкIыгъэ бзылфыгъэу Моника Хели адыгабзэкIэ кIэлэегъэджэ институтым (джы университет) нэмыкI зэхэхъэхэми къащыгушIэу зэхэхыгъэу щытыгъ ыкIи лэшэу гъэгъэшIа-гъоштыгъэ ар дэгъоу адыгабзэкIэ зэрэгушIэрэр. Моникэ сэ нэлуасэ сыфэхъугъагъ ыкIи адыгабзэр кIэлэцIыкIумэ зэрэзгъашIэрэм нэлуасэ зыфишIымэ шIоигъоу зелом, тикIэлэцIыкIу IыгъыпIэ къызгъэблэгъагъ, сабиймэ loф зэрадасшIэрэр лэзшэу ыгу рихыгъагъ.

Бээр зэрэзгъашIэрэм нэмыкIэу адыгэ шэн-зэхэтыкIэхэм сабийхэри, ны-тыхэри, сиloфшIэгъухэри нэлуасэ афэсшIы-щтыгъэх. Ащ фэдагъ мэфэкI зэхэхъэхэу кIэлэцIыкIу IыгъыпIэм щызэхатщэщтыгъэхэр.

УрысыбзэкIэ «Кушъахпхэр», «Лэзтегъэуцор» ыкIи тимы-лэапкъэгъу сиloфшIэгъухэм роль зэфэшхъафхэр а мэфэкIхэм къащашIыщтыгъэх.

ГъэгъэшIэгъон дэдэу, сэ къызэрэсшIошIырэмкIэ, зэнэкъокъу-зэхэхъэ зэхэтщэгъагъэ «ОшIа о Адыгэ Республикэр» ыцIэу. Ащ мээ зытIуш зыфэдгъэхъа-зырыгъагъ. Нахъ гъэгъэшIэгъон зэрэхъунэу итхъухагъ зэгъу-нэгъу кIэлэцIыкIу IыгъыпIэ-loу N 31-м ыкIи N 36-м яlo-ф

КЪЕБЛАГЪ, «Дэнэ гъогур»!

Ящэнэрэ Дунэе раллиеу «Дэнэ гъогур» бэдззогъум и 9-м Москва кыышаублэнышъ, и 16-м Шъачэ шаухышт. Мэфиблым кыклоцл спорт-сменхэм километрэ мини 4 фэдиз аклушт. Зэнэкьокъум хэлажъэхэр Адыгеим игъогухэм кыарыклоштых. Ифтахъабзэм идиректорэу Семен Якубовым кызырилиагъэмклэ, «Дэнэ гъогум» хэлажъэрэмэ Москва ипчэгү шъхьалэ зэнэкьокъур шырагъэ-жъэшт. Краснэ площадью кыклынхэшт, Липецк — Волгоград — Астрахань — Ставрополь — Мыекьюапэ — Шъачэ клоштых.

«Дэнэ гъогум» яухъазыры-ныгъэ шауплэкълү ашлоигъоу спортсмени 140-мэ макъэ кыа-гъэлугъ. Ар илээсклэ узэклэлэ-бэжмэ хэлэжъэгъагъэхэм фэди-туклэ анахыб. Хэгъэгү 25-мэ япилотхэм лъэкълэу ялэр зэнэкьокъум кыышагъэлъагъо ашлоигъу. Экипажи 100-м нахыб автомо-бильхэмклэ зэнэкьокъуштхэр.

Хыльэзешэ машинэхэри куп шъхьаф хэтхэу апэрэ чыплэхэм афэбэнэштых. Нахыпэкклэ зэ-нэкьокъухэм шытхуцлэхэр кыа-щыдэзыхыгъэхэр джыри хэлэ-жъэштых.

Семен Якубовым анахъэу ына-лэ зытыридзагъэмэ ашыщ зэнэ-кьокъум хэлажъэ зышлоигъомэ япчъагъэ зэрэхъорэр. Зэхэща-

клэмэ ашлобашэ хъугъэ шъхьа-ем, пилотхэр, экипажхэр зэнэ-кьокъум хэлэжъэнхэу кыкклэ-лъэлүх.

«Дэнэ гъогум» икъэбархэр цыфмэ алъызыгъэлэсышт жур-налистхэр 100 заулэ мэхъух. Ме-дицинэм илофышлэхэри зэнэ-кьокъум кырагъэблагъэх. Фэлэ-фашлэхэм апылтыштхэри пшлы

пчъагъэкклэ кыалытэх. «Дэнэ гъо-гум» мафэ кьэс рыклоштыр нэб-гырэ 1500-м нахыб.

Адыгэмэ ятарихъ чыгоу 2014-рэ илээсым Олимпиадэ джэгунхэр зыщыклоштхэм «Дэнэ гъогур» шаухышт. Хъаклэхэр, спортсменхэр Адыгеим кызынэ-сыхэкклэ, бысымхэр дахэу апэгъо-кыштых.

ЗЭКЪОШНЫГЪЭМРЭ СПОРТЫМРЭ

Урысыем и Кыбылэ шъолъыр агощи, Темыр Кавказыр шъолъыр шъхьаф хъугъэ. Ащ кыыхэкклэу культурэмклэ, спортымклэ кьош республикэхэм зэпхыныгъэу адыгилэр нахъ маклэ хъугъэми, Адыгеим хэкыплэшлүхэр кыышагъотых. Политическэу тагощыгъэми, гъунапкъэ тилэп.

Тагощыгъэми, гъунапкъэ тилэп

спортсмен пэпчэ илэщтыгъ, — ело Адыгэ Республикэм дзю-домклэ ихэшыпыкыгъэ коман-дэ итренер шъхьалэу, Адыгеим изаслуженнэ тренерэу Бэстэ Сэлымэ. — Къэбэртэе-Бэлыкъа-рымрэ Адыгеимрэ ядзюдоист-хэр бэнэплэ алыргъум зэдыте-тыхэу зэрэтлэгъухэрэм тигъэгү-шлоштых.

Егъэджен-зэпкыгъухэр бэна-клохэм афызэхашэнхэм пае Москва, Нижегородскэ хэкүхэм, нэмыкхэми тиспортсменхэр агъаклохэу кыыхэккы. Гъогум ахыщэу теклуадэрэр кызыпллы-тэкклэ, Адыгеим е Къэбэртэе-Бэлыкъарым егъэдженхэр ашы-зэхаштэмэ бэкклэ нахышлү. Зэ-кыш республикэхэм яныбжы-клэхэр зэлыклохэ, нахышлоу зэрэшлэхэ ашлоигъу. Тиансамб-лэ цлэрылохэу «Налмэсым», «Кабардинкэм», «Исламыем» зэгъусэхэу япллынхэу фаех.

— Мыекьюапэ тызэрэщыла-гъэр шлүклэ тыгу кьэккыжышт, — кыыталуагъ дзюдомклэ бэна-

клохэу Кыбылэ Алим, Ныр Мы-хъамэд, Мыд Альберт. — Тренер-хэм тафэраз, джыри тызэлүклэ тшлоигъу.

— Къош республикэм ибэ-наклохэм ныбджэгъуныгъэу ады-тилэр дгъэпытэнэу сыфай, — ело Адыгэ кьэралыгъо университе-тым истудентэу, Урысыем дзю-домклэ ихэшыпыкыгъэ командэ хэтэу Ордэн Андзаур. — Уахъ-тэ кыыхэдгъэккыгъэ, бэнаклохэр тикъуаджхэм ядгъэблэгъэштых.

Хъакурынэ Хъазрэт, Шъэоцы-кылу Рустам, Ордэн Андзаур, Шъэоцыкылу Айдэмыр, Арман Галстян, Санин Олег, Бат Аскэр, Дьяченко Руслан, нэмыкхэри дзюдомклэ егъэджен-зэхыхэу Мыекьюапэ шыкылауагъэм хэлэ-жъагъэх. ЮОФ-м изэнэкьокъухэу Мыекьюапэ мыгъэ шыклоштхэм тибатырхэм якъулайныгъэ кыа-щагъэлэгъошт.

Сурэтым итхэр: Бэстэ Сэлымэ бэнаклохэу Кыбылэ Алимэ, Ныр Мыхъамэд, Ордэн Ан-дзаур дзюдом ехылауагъэу кыафелуагъэ.

Адыгэ Республикэм, Къэбэр-тэе-Бэлыкъарым, Къэрэщэе-Щэр-джэсым дзюдомклэ, самбэмклэ ябэнаклохэр зэлыклох, тренер-клэлэгъаджхэр упчлэжъэгъу зэ-фэхъух. Зэнэкьокъухэм зафагъэ-хъазыры зыхыкклэ, егъэджен-зэхэ-щэн лофыгъохэр зэгъусэхэу рагъэ-кыкылыхэуи кыыхэккы.

Мафэ заулэклэ узэклэлэбэжмэ, Къэбэртэе-Бэлыкъарым дзюдом-клэ ихэшыпыкыгъэ командэ Мыекьюапэ шылагъ. Тренерэу Дмитрий Ивановыр япашэу

спортсменхэм ялэплэсэныгъэ хагъэхъуагъ. Кыбылэ Алим, Ныр Мыхъамэд, Мыд Альберт, Берсеков Ислам, Кожиков Аз-мат, Ульбашев Кырым, Гаджи-балаев Артур бэнэплэ алыргъум шытлэгъугъэх. Къэбэртэе ыккы бэлыкъар клэлэхэм тызэрэщагъэ-гъозагъэу, Мыекьюапэ кызыз-клохэм бэнаклохэм, яреспубликэ кыкылыгъэ студентхэм, ныбджэ-гъоу Адыгеим шырылэхэм, тре-нерхэм алукагъэх.

— Мафэ кьэс бэнэгъу 20

ФУТБОЛ. УРЫСЫЕМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

Аккхъажыынэу тыщэгугъы

«Динамо» Ставрополь — «Зэкъошныгъ» Мыекьюапэ — 5:1. Мэкьюогум и 28-м Ставрополь щызэдешлагъэх. Тикомандэклэ кьэлапчъэм лэгуаор дэзыдзагъэр: Аппай — 80, пенальти.

«Зэкъошныгъэм» изичэзыу ешлэгъу Ставрополь зэрэщыкыла-гъэм кыыхэдгъэщырэр бысымхэм яфутбол командэ уытхъунэу зыкызыэригъэлъагъорэр ары. Ставрополь ифутболистмэ мы илээс ешлэгъум гъогогъу 28-рэ кьэлапчъэм лэгуаор дадзагъ. «Торпедо» Ермэлхъабл — 18, «Ро-тор» Волгоград — 19, «Астра-хань» Астрахань — 22-рэ. Мые-кьопэ «Зэкъошныгъэр» ябгъап-шэмэ, гъогогъу 14 кьэлапчъэм лэгуаор дидзагъ, я 8-рэ чыплэм а пчъагъэхэмклэ тэгъэуцу.

Гъогогъу 17 тикъэлапчъэ лэ-гуаор кыыдадзагъ. Анахыбэрэ

икъэлапчъэ лэгуаор дэзыгъэккы-гъэр «Энергия» Волжский — 21-рэ. «Зэкъошныгъэм» нахы-бэрэ икъэлапчъэ лэгуаор дэзы-гъэккыгъэхэр: «Ангушт» — 18, «Дагдизель» — 18, «Мэщыкыу» — 18.

Бэдззогъум и 6-м «Зэкъош-ныгъэр» тикъалэ шылүклэшт Ге-ленджик икомандэу «Олимпиим». Тифутболистмэ ешлэкклэ дэгъу кыагъэлэгъонэу, тагъэгүшлонэу афэтэлэ.

Купым хэтхэр зэрешлагъэхэр:

«Алания-Д» Владикавказ — «Ротор» Волгоград — 0:3,

«Астрахань» Астрахань — «Кавказтрансгаз» Рыздвя-ный — 2:1, «Мэщыкыу» Пя-тигорск — «Дагдизель» Кас-пийск — 1:1, «Митос» Но-вочеркасс — «Таганрог» Таганрог — 2:0, «Олимпия» Геленджик — «Ангушт» На-зрань — 1:1, СКА Ростов-на-Дону — «Биолог» Прогресс — 0:0, «Торпедо» Ермэл-хъабл — «Фаюр» Беслан — 2:2, «Энергия» Волжский — «Славянский» Славянск-на-Кубани — 1:1.

Чыплэу зыдэщытхэр

Япшлэнэрэ ешлэгъухэм ауж командэхэр чыплэу зыдэщыт-хэмрэ очко пчъагъэу ялэмрэ зэ-тэгъапшэх.

1. «Торпедо» — 22

2. «Ротор» — 21
3. «Астрахань» — 20
4. «Славянский» — 19
5. «Динамо» — 18
6. «Митос» — 17
7. «Олимпия» — 14
8. «Алания-Д» — 13
9. СКА — 13
10. «Мэщыкыу» — 13
11. «Энергия» — 13
12. «Биолог» — 13
13. «Кавказтрансгаз» — 12
14. «Зэкъошныгъ» — 11
15. «Таганрог» — 10
16. «Дагдизель» — 8
17. «Ангушт» — 7
18. «Фаюр» — 5.

«Зэкъошныгъэр» гупчэм ит командэхэм бэп ауж кызырэнэ-рэр, шлэхэу аккхъажыынэу тэ-гугъэ.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТИЛЪ Нурбий.

Зэхэзышагъэхэр: Адыгэ Республикэм и Кьэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

Къыдзыгъэккырэр: Адыгэ Республикэм лъэпкъ лэфхэмклэ, лэккыб кьэралхэм ашыпсэурэ тилгэп-кыгъухэм адырлэ зэпхыныгъэхэмклэ ыккы кьэбар жъу-гъэм иамалхэмклэ и Комитет Адресыр: ур.Кре-стьянскэр, 236

Редактор шъхьалэр

ДЭРБЭ ТИМУР

Редактор шъхьалэм иапэрэ гуадзэр АУЛБЭ Руслан

Редактор шъхьалэм игуадзэр — пшгъэдэккыж зыхырэ секретары ХЪУРМЭ Хъусен

Пшгъэдэккыж зыхырэ секретары НЭПШЭКЪУЙ Заур

Редакциер зыдэщылэр: 385000, кь. Мыекьюапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79,

редактор шъхьалэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,

редактор гуадзэр-пшгъэдэккыж зы-хырэ секретары: 52-16-77.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зышаушыхъаты-гъэр:

Урысые Федерацием хэутын лэфхэмклэ, телерадиокъэтын-хэмклэ ыккы зэлы-лэскыккы амалхэмклэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гъэлыры-шлал, зэраушыхъа-тыгъэ номерыр ПИ №10-3892

Зышыхаутырэр ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кь. Мыекьюапэ, ур. Пионерскэр, 268

Пчъагъэр 4285

Индексхэр 52161 52162

Зак. 1686

Хэутыным узшыккытхэнэу щыт уахътэр Сыхбатыр 18.00 Зышыккытхэгъэхэ уахътэр Сыхбатыр 18.00